Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 38. Poniedziałek, dnia 18. Listopada 1878. V. rocznik.

Sprawa Stowarzyszeń w Sejmie krajowym.

(Dokończenie).

Dyskusya szczegółowa nie przedstawia tego interesu, co ogólna i dla tego nie podajemy jéj przebiegu — lecz ograniczymy się do zanotowania stawianych w dyskusyi poprawek i zestawiania ostatecznie przyjętych uchwał. Nie możemy jedynie pominąć sposobności do zapisania niektórych zdań o stowarzyszeniach — nie dla polemiki z mowcami, bo ta jest zbędną, ale aby interesowanym dać poznać, jak mało u nas jest jeszcze znajomości spraw i zasad, na których opierają się nasze stowarzyszenia.

I tak hr. Edward Stadnicki chciał, aby Sejm kraj. uchwałą swą wręcz potępił stowarzyszenia z nieograniczoną poręką, a jedynie rozciągnął opiekę swą nad stowarzyszeniami o ograniczonéj poręce. P. Romer wygłosił zdanie, którego jednak bliżéj nie uzasadnił, że „są kraje i stosunki, w których poręka ograniczona jest właściwą, a są znowu kraje i stosunki, w których poręka nieograniczona jest stosowniejszą. Otóż ja (mowca) byłbym tego zdania, że poręka ograniczona jest odpowiedniejszą“. P. Żywicki (doktor praw i adwokat) taką znów wynalazł różnicę pomiędzy stowarzyszeniami z ograniczoną i nieograniczoną poręką: „Jak w jednéj tak i w drugiéj instytucyi nie działają one tylko tymi udziałami, które członkowie przystępujący do tych instytucyi wnieśli, lecz kredytem, który ta instytucya przez ich przystąpienie do towarzystwa już przedstawia, to jest tym kredytem, którym oprócz udziałów członkowie gwarantują. Przy instytucyach z ograniczoną poręką gwarantują one całym (!) majątkiem członków, a przy instytucyach z nieograniczoną poręką kwotą, którą każdy członek oprócz (!) udziałów zapisuje“.

Że takie twierdzenia, nie oparte nawet na powierzchownéj znajomości ustawy z 9. kwietnia 1873., z łatwotwością prostowali pp. Goldmann i Skałkowski — nie potrzebujemy dowodzić!...

Do §. 1. (p. „Związek“ str. 150):

Hr. Tarnowski zamiast 500.000 zł.: „aż do 1 miliona zł.“

Dr. Biliński opuścić wyrazy: „nominalnéj wartości“, a wstawić po słowie zaciągnięcia: „bieżącéj“.

Do §. 2.

P. Hausner:

„Fundusz w ten sposób uzyskany ma być użyty na udzielanie pożyczek:

a) w połowie towarzystwom zaliczkowym za ubezpieczeniem przez Wydział krajowy za dostateczne uznaném;

b) w połowie powiatom pod ich gwarancyą na udzielanie pożyczek towarzy[...]om zaliczkowym i kasom pożyczkowym“.

Edw. hr. Stadnic[...]

do lit. *a)* po słowach: „towarzystwom zaliczkowym“ dodać słowa: „z ograniczoną poręką“.

Dr. Bilinski:

do ustępu 1. po słowie: „pożyczek“, zamiast alinei *a)*, *b)*, *c)* dodać słowa: „tym stowarzyszeniom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, które zobowiążą się od pożyczek nie pobierać więcej jak 10%“.

Dr. Goldmann:

do al. *c)* wstawić słowo: „istniejącym“ (kasom powiatowym pożyczkowym).

Dr. Grocholski:

do al. *c)* dodatek: „lub na zakładaniu takich instytusyi“.

Dr. Zyblikiewicz:

do al. *a)* dodatek: „o ile towarzystwa te poddadzą się kontroli Wydziału krajowego i prawomocnie (?) zobowiążą się żadnych zmian w swym zarządzie tak co do organizacyi jak i składu zarządu bez zezwolenia (!) Wydziału krajowego nie przeprowadzać“.

P. Smarzewski:

„Fundusz w ten sposób uzyskany, ma wyłącznie być użytym na udzielanie pożyczek za ubezpieczeniem przez Wydział krajowy za dostateczne uznaném:

a) towarzystwom zaliczkowym;

b) kasom oszczędności powiatowym“.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc październik 1878.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały z końcem miesiąca zł.	ct	Fundusz rezerwowy z końcem miesiąca zł.	ct	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct	Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct	Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca zł.	ct
Andrychowie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Białéj	11.073	03	1.223	—	21.298	52	1.062	50	2·284	22	20.076	80	11.750	—	500	—	1.200	—	11 050	—
Birczy	3.249	29	450	—	5.920	72	516	—	202	—	6.234	72	7.800	—	300	—	600	—	7.500	—
Bóbrce	2.373	09	689	06	4.125	66	138	40	226	01	4.038	05	7.850	—	2.200	—	1.800	—	8.250	—
Brzesku	42.076	26	1.572	69	54.421	58	9·091	86	10.294	01	53.219	43	—	—	—	—	—	—	—	—
Busku	4.892	14	1.261	57	8.070	64	60	—	451	40	7.679	24	6.200	—	—	—	—	—	6 200	—
Dąbrowie	26.483	18	7.285	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107881	89	7.544	03	9.523	21	105902	71
Delatynie	10.783	85	751	91	4.403	15	137	15	374	02	4.166	28	9.500	—	—	—	—	—	9.500	—
Dobromilu	398	13	74	—	71	51	1.050	47	50	—	1.121	98	2.000	—	—	—	—	—	2.000	—
Drohobyczu	13.644	60	2.537	77	26.795	89	4.930	89	3 113	02	28.613	76	11.410	26	2.000	—	3.050	26	10.360	—
Glinianach	10.817	84	1.200	42	23.774	13	1.234	75	3.348	46	21.660	42	8.745	—	150	—	60	—	8.835	—
Gorlicach	62.695	35	5.565	17	60.427	58	2.095	44	3.273	03	59.249	99	42.550	31	5.000	—	6 000	—	41.550	31
Kałuszu	3.140	21	157	—	1.259	—	100	—	64	—	1.295	—	8.150	—	—	—	700	—	7.450	—
Kołomyi	4.571	08	339	35	7.270	44	822	—	497	50	7.594	94	6.800		1.400	—	—	—	8.200	—
Komarnie	3.501	30	359	14	7.653	31	362	—	358	84	7.656	47	3.700	—	—	—	500	—	3.200	—
Limanowéj	2.845	72	140	—	3.281	80	703	83	1.000	—	2.985	63	7.120	—	—	—	—	—	7.120	—
Lwowie	107798	22	10.799	31	203813	16	30.923	82	35.496	—	199240	98	55.999	97	11.035	—	11.085	—	55.949	97
„ pocztowe	6.299	31	205	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.693	03	580	—	99	82	2.176	21
Mariampolu	1.264	—	112	—	344	47	8	31	—	—	352	78	2.740	—	600	—	100	—	3.240	—
Mielcu	7.821	29	890	19	22.225	44	2.090	87	983	75	23.332	56	2.000	—	—	—	—	—	2.000	—
Mościskach	10.503	—	[illegible]	—	10.109	87	1.530	—	959	61	10.680	26	14.150	—	4.500	—	4.000	—	14.650	—
Nowym Sączu	9.695	—	[illegible]	—	21.877	91	1.371	25	713	94	22.535	22	16.000	—	2.100	—	3.000	—	15.100	—
Pilźnie	418	—	[illegible]	—	1.264	29	3	—	156	—	1.111	29	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemyślu (roln.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radziechowie	6.884	25	855	—	17.326	58	1.149	75	1.929	30	16.547	03	10.500	—	1.000	—	—	—	11.500	—
Rohatynie	6.617	99	1.190	—	9.928	1	224	98	310	83	9.842	16	11.975	—	1.000	—	1.450	—	11.525	—
Rozdole	3.789	88	537	33	1.794	32	368	40	69	—	2.093	72	5.200	—	—	—	—	—	5.200	—
Rudkach	3.934	92	584	83	2.094	38	337	—	105	—	2.326	38	7.350	—	100	—	100	—	7.350	—
Sieniawie	490	52	58	—	750	—	—	—	750	—	—		500	—	1.300	—	—	—	1.800	—
Skałacie	1.500	—	207	—	3	50	—	—	—	—	3	50	3.100	—	—	—	200	—	2.900	—
Śniatynie	3.039	14	306	—	2.638	43	30	—	120	—	2.568	43	3.500	—	—	—	—	—	3.500	—
Sokalu	10.296	19	494	09	9.496	46	605	—	271	37	9.829	89	22.385	73	—	—	507	20	21.878	53
Stanisławowie	92.764	07	6.519	92	156321	73	7.529	73	10.492	21	153359	25	13.369	33	302	75	1.838	25	11.833	83
„ (odd. zast.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24.324	45	500	—	3.000	—	21.824	45
Stryju	799	—	85	—	1.495	55	523	—	50	—	1.968	55	3.700	—	—	—	100	—	3.600	—
Szczercu	1.924	63	458	84	1.097	17	42	30	118	60	1.020	87	1.626	68	—	—	—	—	1.626	68
Tarnowie	15.265	10	4.749	33	27.884	94	963	72	858	60	27.990	06	16.320	—	—	—	1.750	—	14.570	—
Tłumaczu	8.612	28	1.407	82	22.090	48	517	53	1.468	29	21.139	72	1.050	—	—	—	—	—	1.050	—
Toporowie	8.074	50	1.288	75	8.263	67	465	—	368	69	8.359	98	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyśmienicy	21.368	37	2.339	31	6 604	85	470	85	417	96	6.657	74	28.592	33	—	—	1.650	—	26.942	33
Wykotach	2.358	31	199	61	4.810	66	371	78	—	—	5.182	44	6.450	—	750	—	1.050	—	6.150	—
Zakliczynie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Złoczowie	4.263	84	475	75	4.443	32	490	—	170	—	4.763	32	4.410	—	—	—	120	—	4.290	—
Zbarażu	12.524	71	1.919	80	2.267	47	506	50	—	—	2.773	97	14.401	13	—	—	200	—	14.201	13
Żółkwi	382	50	58	—	766	72	455	—	—	—	1.221	72	—	—	—	—	—	—	—	—
Oświęcimie	1.959	—	140	—	6.354	36	15	—	—	—	6.369	36	1.000	—	—	—	—	—	1.000	—

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Odsetki z końcem miesiąca zł.	ct	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ. ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł.	ct	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł.	ct	Gotówka z końcem miesiąca zł.	ct
Andrychowie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Białéj	2.160	50	184	30	42.505	04	3.511	—	2.729	—	41.723	04	2.901	47	718	17	424	95
Birczy	2.268	59	—	—	17.559	85	2.313	—	2.366	—	17.612	85	1.280	81	790	84	18	10
Bóbrce	725	62	193	62	15.477	04	1.118	70	1.067	33	15.425	67	116	64	234	18	492	95
Brzesku	10.175	99	3.183	02	104690	05	12.988	15	13.743	—	105444	88	1.078	38	3.505	81	198	32
Busku	1.258	81	8	40	19.917	56	672	08	592	25	19.837	73	1.169	77	39	99	252	67
Dąbrowie	8.809	25	4.817	57	145839	18	1.545	92	1.120	—	145413	26	1.645	83	6.029	52	219	02
Delatynie	2.836	98	4.994	05	25.073	16	1.374	64	1.350	—	25.048	52	1.512	49	6.405	29	66	46
Dobromilu	297	94	217	—	1.885	—	—	—	990	—	2.875	—	177	17	50	47	1.077	92
Drohobyczu	2.389	27	611	88	53.837	05	4.339	33	5.212	-	54.709	72	2.138	64	297	82	1.011	10
Glinianach	4.475	17	37	49	46.667	17	4.347	40	2.700	—	45.019	77	1.190	59	39	46	776	52
Gorlicach	5.771	99	15.193	32	167769	77	21.943	15	22.767	92	168594	54	3.931	94	16.021	80	1.477	85
Kałuszu	347	72	574	—	13.019	48	650	62	—	—	12.358	86	149	12	455	95	—	—
Kołomyi	1.747	85	328	33	18.514	11	2.747	08	4.439	—	20.206	03	577	05	1.583	88	414	61
Komarnie	2.802	66	13	87	16.351	51	1.818	36	2.065	—	16.598	15	713	23	195	10	26	90
Limanowéj	524	96	—	—	7.294	—	180	40	5.898	—	13.011	60	293	43	—	—	311	28
Lwowie	20.610	84	335	05	380630	83	73.199	50	73.326	78	380758	11	10.325	54	1.194	70	2.456	02
„ pocztowe	782	46	14	33	8.063	45	926	63	1.953	—	9.089	82	276	15	—	—	111	34
Mariampolu	281	40	43	44	4.205	87	228	50	585	—	4.562	37	258	52	160	34	312	39
Mielcu	1.943	76	1.939	74	34.063	90	3.178	93	4.215	—	35.099	97	727	44	1.230	02	870	11
Mościskach	—	—	3.018	33	37.456	84	5.062	01	6.995	—	39.389	83	729	—	141	61	87	15
Nowym Sączu	2.667	54	—	—	46.519	—	13.744	—	14.810	—	47.585	—	1.161	66	1.005	—	517	10
Pilźnie	93	34	3	37	1.490	—	400	—	370	—	1.460	—	256	76	—	—	43	24
Przemyślu (roln.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radziechowie	2.815	01	168	62	36.990	08	2.348	39	2.375	—	37.016	69	746	55	2	10	1.004	57
Rohatynie	2.600	76	1.208	02	30.888	01	3.575	55	2.860	—	30.172	46	1.461	98	656	23	693	26
Rozdole	1.169	93	457	72	11.328	83	1.048	31	1.641	—	11.921	52	654	53	313	35	359	18
Rudkach	1.356	75	—	—	13.929	55	1.517	77	2.313	—	14.724	78	546	36	47	37	234	37
Sieniawie	164	52	11	38	1.223	32	40	02	985	—	2.168	30	305	67	39	08	11	37
Skałacie	408	36	43	13	4.438	87	863	99	925	—	4.499	88	401	68	94	33	55	32
Śniatynie	785	21	—	—	8.979	75	488	51	600	—	9.579	25	468	95	—	—	5	39
Sokalu	432	11	2.401	07	42.904	97	1.283	22	647	30	42.269	05	313	49	2.270	03	479	31
Stanisławowie	6.941	10	14 311	11	265594	13	62.323	41	51 866	36	255137	08	3.188	28	15.417	80	11.986	12
„ (odd. zast.)	2.224	19	356	67	24.464	—	10.156	—	9.781	—	24.089	—	—	—	—	—	316	31
Stryju	290	36	55	12	4.817	74	452	80	1.650	—	6.014	94	328	21	132	78	322	12
Szczercu	310	55	242	59	5.309	06	268	86	182	—	5.220	20	100	96	88	66	174	34
Tarnowie	222	49	—	—	60.815	40	4.395	50	2.730	60	59.150	50	1.920	40	1.447	84	278	24
Tłumaczu	2.022	75	839	61	32.443	57	2.032	31	2.212	19	32 623	45	754	—	824	32	870	41
Toporowie	1.510	06	1.112	40	18.414	30	989	48	1.305	79	18.730	61	496	05	1.117	73	1	30
Tyśmienicy	3.676	60	—	—	60.360	32	3.170	—	1.438	—	58.691	32	1.374	99	—	—	918	04
Wykotach	320	13	115	—	13.849	12	535	34	719	—	14.032	78	240	22	12	68	39	81
Zakliczynie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Złoczowie	1.066	70	110	98	14.010	85	1.049	14	1.359	—	14.320	71	489	88	50	—	110	—
Zbarażu	2.775	04	2.726	73	29.218	22	1.221	11	1.410	—	29.407	11	1.282	68	5.554	74	676	85
Żółkwi	86	40	729	—	1.183	—	192	—	670	—	1.661	—	168	67	6	92	49	77
Oświęcimie	756	44	14	62	8.031	—	2.093	—	2.875	—	8.813	—	170	74	—	—	1.255	68

Hr. Krukowiecki:

do al. *a)* po słowach „towarzystwom zaliczkowym“ dodatek; „z ograniczoną i nieograniczoną poręką, które wyższege procentu nad 10% nie pobiérają i dywidendy nie wyższéj od procentu udzielają“.

Po §. 3-cim:

P. Wereszczyński żąda zostawienia dawnego §. 4. („Związek“ str. 108, egzekucya polityczna).

Projekt ustawy przyjęty został w następującym brzmieniu:

Ustawa

z dnia . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém o zaciągnięcie pożyczki krajowéj do wysokości 500.000 zł. w celu ulepszenia stosunków drobnego kredytu w kraju.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém, postanawiam co następuje:

§. 1. Celem ulepszenia stosunków drobnego kredytu w kraju upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki imieniem kraju do wysokości 500.000 zł. pod warunkami najmniéj uciążliwemi.

§. 2. Fundusz w ten sposób uzyskany, ma wyłącznie być użytym na udzielanie pożyczek:

a) towarzystwom zaliczkowym za ubezpieczeniem przez Wydział krajowy za dostateczne uznaném, o ile towarzystwa te poddadzą się kontroli Wydziału krajowego;

b) kasom oszczędności powiatowym;

c) powiatom pod ich gwarancyą na udzielanie pożyczek towarzystwom zaliczkowym, kasom oszczędności powiatowym i kasom powiatowym pożyczkowym, lub na zakładanie takich instytucyi.

§. 3. Wydział krajowy udzielać będzie pożyczek pod warunkami kraj od wszelkiéj straty zabezpieczającymi. Wydziałowi krajowemu służy jednak prawo odmówienia pożyczki bez podania powodów.

§. 4. Pożyczki udzielone powiatom, mają być zwrócone w całości najpóźniéj w rok przed umorzeniem pożyczki.

§. 5. Wykonanie téj ustawy polecam Ministerstwu finansów i spraw wewnętrznych.

Rezolucye *a) b) d)* i *e)* (Związek str. 150.) przyjęto bez zmian, rezolucya zaś *c)* z dodatkiem: „na najbliższéj sesyi sejmowéj.“

Poprawki były stawiane następujące: Dr. Gross w miejscu rezolucji *b)*:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby na najbliższéj sesyi wniósł projekt utworzenia banku krajowego, któryby fundusze swoje czerpał z emissyi listów zastawnych z wkładek prywatnych i rozporządzalnych funduszów Wydziału krajowego, zaś udzielał pożyczek na nieruchomości nietabularne i stowarzyszeniom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 dz. u. p. nr. 70.“

Dr. Żywicki w miejsce rezolucyi *c)*:

c) Wzywa się Wydział krajowy, aby na najbliższéj sesyi przedłożył Sejmowi statut dla instytucyi finansowéj, dla całego kraju na wzajemności opartéj, a przez kraj gwarantowanéj.“

P. Męciński w miejsce téjże rezolucyi *c)*:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby starał się uzyskać pomoc poważnych nie akcyjnych instytucyi krajowych w tym celu, żeby wytworzyć centralny zakład przeważnie dla towarzystw zaliczkowych i kas oszczędności powiatowych, a z rezultatu swoich badań sdał sprawę Sejmowi“.

Dr. Skałkowski do rezolucyi *e)* dodatek:

„przeznaczonym dla udzielania drobnego kredytu, a równocześnie użył stosownych środków celem uchronienia publicznych funduszów, umieszczonych w gminnych kasach pożyczkowych od grożącej w skutek nieudolnego zarządu zatraty.“

Dr. Biliński nową rezolucyą:

„*f)* Wzywa się Wydział krajowy, by pożyczkę w kwocie 500.000 złr. uchwaloną w celu ulepszenia stosunków drobnego kredytu w kraju, starał się zrealizować w zakładach finansowych krajowych, i zrealizował ją tylko w miarę objawiającéj się potrzeby, wyrażonéj w §. 2. ustawy“.

Żadna jednakowoż z tych poprawek przyjętą nie została, a jedynie przyjęto do rezolucyi *c)* z poprawki Męcińskiego wyrazy: „na najbliższéj sesyi semowéj“.

Ruch stowarzyszeń.

Sądownie wpisane Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek „Oszczędność“ z poręką nieograniczoną w Milówce zarejestrowane uchwałą c. k. Sądu krajowego w Krakowie z dnia 2. sierpnia 1878. l. 19501 przystąpiło do Związku stowarzyszeń.

Nowy Sącz 31. października 1878. Na dzisiejszém wspólném posiedzeniu Dyrekcyi i Rady nadzorczéj tutejszéj Kasy zaliczkowéj, przyjętym został w zasadzie projekt założenia bądź działu przemysłowego obok Towarzystwa, bądź też odrębnego towarzystwa przemysłowego, mającego przedewszystkiém za zadanie podnieść przemysł białoskórniczy, kuśnierski i szewski. Celem skorzystania z nabytych już doświadczeń w tym kierunku pracy w innych miastach naszego kraju, udaje sie dyrektor p. Al. Skrzyński do Sambora, Stanisławowa, Tyśmienicy i Lwowa, gdzie stowarzyszenia tego rodzaju pięknie się rozwinęły.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.

Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża